

خواب آشفته نفت از کودتای ۲۸ مرداد تا سقوط زاهدی

(حلقه سوم، یک جلد)

محمد علی موحد

تهران، پاییز ۱۳۹۵

فصل دوم : ایران در اردوگاه غرب

۷۱	چگونه مستشاران امریکایی بر ارتش مسلط می‌شوند؟
۷۲	بحث پیمان‌های دفاعی
۷۳	سفر نیکسون به ایران
۷۵	پرده نه تو
۷۶	اهمیت استراتژیک ایران
۷۸	اهمیت حل مسئله نفت
۷۹	کمک‌های اقتصادی
۸۰	کمک‌های نظامی
۸۱	هدف‌های امریکا
۸۱	راه کارها
۸۲	فاصله گرفتن از انگلیس؟
۸۲	ملاحظات سیاسی - نظامی
۸۴	اهمیت ایران از نظر شوروی
۸۷	دو هدف عمده کمک‌های نظامی امریکا
۸۸	تردیدهای بریتانیا
۸۹	ملاحظات و اعتراضات هندرسن
۹۱	پیشنهاد هندرسن
۹۲	پاسخ واشنگتن
۹۳	شاه و پیمان دفاع منطقه‌ای
۱۰۱	فصل سوم : رسوایی انتخابات
۱۰۱	انتخابات و مجلس
۱۰۲	اعلامیه شروع انتخابات
۱۰۳	جنگ دربار و دولت بر سر لیست وکلا
۱۰۴	ارزیابی‌های سفارت امریکا
۱۰۶	مداخلات مستقیم سفارت امریکا
۱۰۷	افتتاح دوره هجدهم قانون‌گذاری
۱۰۷	یک گزارش دست اول از جریان انتخابات
۱۰۸	علم‌گردان معرکه انتخابات
۱۰۸	حسین مکی و مکافات او
۱۰۹	«شخصی به نام سید ابوالقاسم کاشی»!
۱۱۱	و رجزخوانی‌های بقایی

۱۱۴	وحایری زاده معامله گر
۱۱۴	مصدق و انتخابات دوره هجدهم
۱۱۶	و روایت تقی زاده
۱۱۹	فصل چهارم : سقوط زاهدی
۱۱۹	شاه می‌خواهد زاهدی را بردارد
۱۲۰	هندرسن تغییر دولت را مصلحت نمی‌داند
۱۲۲	ملاحظات هندرسن
۱۲۲	واشنگتن قاطعانه از زاهدی حمایت می‌کند
۱۲۳	ملاحظات هوور و اولتیماتوم او
۱۲۴	شاه و سفیر انگلیس
۱۲۵	دو دوزه بازی کردن‌های شاه
۱۲۶	عقب‌نشینی مجدد شاه
۱۲۷	شاه و ابتهاج
۱۲۸	ابتهاج در سازمان برنامه
۱۲۹	سفرهای است که پهن شده ...
۱۳۱	ابتهاج وزنه‌ای در برابر زاهدی
۱۳۲	ابتهاج و جلب محبت انگلیسی‌ها
۱۳۳	درددل زاهدی با نماینده سفارت انگلیس
۱۳۵	بازی غلط زاهدی
۱۳۶	سفر شاه به امریکا
۱۳۶	چشم‌انداز آینده ایران یک سال پس از کودتا
۱۳۸	شاه از بالا سر دولت ارتباط پیدا می‌کند
۱۳۹	رایزنی‌ها برای جانشینی زاهدی
۱۴۱	بخش دوم : محاکمه مصدق
۱۴۳	فصل پنجم : سایه سهمگین سرکوب
۱۴۳	چرا حزب توده دست به کار نشد؟
۱۴۶	سردرگمی پس از مرگ استالین
۱۴۸	طرحی که پیش از اجرا شکست خورد
۱۵۰	قشقایی‌ها چرا نجنبیدند؟
۱۵۱	خوف از تسلط کمونیست‌ها

۳۷۲	چرا تصویب مجلس را می‌خواستند؟
۳۷۳	نکته‌گیری‌ها در کمیسیون خاص
۳۷۵	آیا جزایر جزو ناحیه امتیاز بود؟
۳۷۶	گزاره‌رانی‌های امینی و زاهدی
۳۷۶	قصه مرد کلیمی که دل‌باخته زن رفیقش بود
۳۷۸	روایت امینی از تصویب قرارداد در دولت
۳۷۸	واکنش‌های مردم
۳۷۹	سفر شاه به امریکا
۳۸۰	سخنان شاه در دیدار با آیزنهاور
۳۸۲	شاه و مقامات نظامی امریکا
۳۸۲	دستاوردهای سفر شاه

فصل پانزدهم : رویه نامرئی قرارداد

۳۸۵	کارتل بین‌المللی نفت
۳۸۵	رود رویی وزارت خارجه و مقامات قضایی امریکا
۳۸۶	از دادستان کل راه حل خواسته می‌شود
۳۸۷	وظیفه دادستان کل به وزیر خارجه محول می‌شود
۳۸۷	مسئله نفت ایران و مشکل قانون آنتی‌تراست
۳۸۸	پاسخ دادستانی
۳۹۱	یادداشت شورای امنیت ملی امریکا
۳۹۲	هوور و دیدگاه‌های او
۳۹۴	نفت ایران از دیدگاه امنیت ملی امریکا
۳۹۵	توضیحات دادستان
۳۹۵	قرارداد شرکا
۳۹۶	چگونگی افشای اسناد
۳۹۶	شهادت فانکهاوزر
۳۹۷	نظری به اسناد پرونده
۳۹۸	طرحی برای حل مسئله نفت ایران که به اجرا نرسید
۳۹۹	یک راه حل ساده‌تر
۴۰۱	چرا این راه حل‌ها عملی نشدند؟
۴۰۲	گذشت زمان به زیان ایران بود
۴۰۳	قرارداد محرمانه مشارکت
۴۰۵	شهادت ایمرگلیک
۴۰۵	دونگرش ناسازگار

۴۰۷	توسل به روش ارباب و اختناق
۴۰۸	شرکت‌های مستقل
۴۰۹	باز هم درباره قرارداد محرمانه شرکا
۴۱۱	ایریکن، کنسرسیومی در درون کنسرسیوم
۴۱۲	معمای APQ
۴۱۴	نفت ایران در بازارهای شوروی
۴۱۷	یادداشت‌ها
۴۵۳	پی‌نوشت
۴۶۹	شناس‌نامه رجال

آبتین ۴۷۱؛ آجودانی، احمد (سرتیپ) ۴۷۱؛ آذر، مهدی (دکتر) ۴۷۱؛ ابتهاج، غلامحسین، ۴۷۱؛ اتحادیه، عطاءالله (مهندس) ۴۷۱؛ استیونس، سر راجر ۴۷۱؛ اسفندیاری، ثریا ۴۷۱؛ الدریج، وینتروپ ۴۷۱؛ انگجی، سید محمدعلی (آیت‌الله) ۴۷۱؛ ایمرگلیک، لئونارد ۴۷۲؛ بارنز، استنلی ۴۷۲؛ بختیار، شاپور (دکتر) ۴۷۲؛ بری، ویلیام ۴۷۲؛ بهبودی، سلیمان ۴۷۲؛ بهبهانی، (میرسید) علی ۴۷۲؛ بیلی، هارولد ۴۷۲؛ پتینسون، جان ۴۷۲؛ پهلوی، عبدالرضا ۴۷۲؛ پیج، هاوارد ۴۷۲؛ تیمورتاش، منوچهر ۴۷۲؛ جلالی موسوی، سید باقر (آیت‌الله) ۴۷۲؛ جناب، کمال (دکتر) ۴۷۳؛ جوادی، رضا (سرلشکر) ۴۷۳؛ جواهری، محمود ۴۷۳؛ چلیپا، علی‌اکبر (سرهنگ) ۴۷۳؛ حسابی، محمود (دکتر) ۴۷۳؛ خسروانی، پرویز (سرگرد) ۴۷۳؛ خلعتیری، ارسلان ۴۷۳؛ دادگر، حسین (عدل‌الملک) ۴۷۳؛ داور، میرزا علی اکبرخان ۴۷۳؛ داوینپورت ۴۷۳؛ دستمالچی ۴۷۳؛ دهخدا، علی اکبر ۴۷۳؛ دیوان بیگی، رضاعلی (میرزا آقاخان) ۴۷۴؛ دیوشلی، عباس ۴۷۴؛ رادفورد، آرتور دابلیو (آدمیرال) ۴۷۴؛ رایت، دنیس ۴۷۴؛ رضوی، احمد (مهندس) ۴۷۴؛ روزبه، خسرو ۴۷۴؛ ریبر، تورکیلد ۴۷۴؛ زنجانی، سیدرضا (آیت‌الله) ۴۷۴؛ زند، نصیر (دریادار) ۴۷۴؛ سادجیکف، ایوان ۴۷۴؛ سحابی، یدالله (دکتر) ۴۷۵؛ سرپل، دیوید ۴۷۵؛ سهیلی، علی ۴۷۵؛ شادمان، سید فخرالدین ۴۷۵؛ شاهقلی (سرهنگ) ۴۷۵؛ شریف امامی، جعفر ۴۷۵؛ شوشتری (جزایری)، سید محمدعلی ۴۷۵؛ شهیدزاده، علی ۴۷۵؛ صدر، حسن ۴۷۶؛ صدر، محسن (صدراالاشرف) ۴۷۶؛ صمصام‌السلطنه، نجف‌قلی خان (بختیاری) ۴۷۶؛ صورتگر، لطفعلی (دکتر) ۴۷۶؛ ضرغامی، عزت‌الله (سرلشکر) ۴۷۶؛ طالقانی، سید محمود (آیت‌الله) ۴۷۶؛ ظفرالله خان، محمد ۴۷۶؛ عشقی، احمد ۴۷۶؛ علوی مقدم، مهدیقلی (سپهبد) ۴۷۷؛ فانکهاوزر، ریچارد ۴۷۷؛ فرخ، سید مهدی (معتصم‌السلطنه) ۴۷۷؛ فرزندگان، عباس ۴۷۷؛ فلجر، هرمن ۴۷۷؛ فوزیه (ملکه پهلوی) ۴۷۷؛ فیروزآبادی، حاج سیدرضا (آیت‌الله) ۴۷۷؛ فیروز، فیروز میرزا (نصرت‌الدوله) ۴۷۷؛ قدوه، محمدرضا ۴۷۸؛ قریب، محمد (دکتر) ۴۷۸؛ کاشانی، مصطفی ۴۷۸؛ کریمی، نادعلی ۴۷۸؛ کیانوری، نورالدین ۴۷۸؛ گازیوروسکی، مارک جی. ۴۷۸؛ گرنز، عباس

- ۴۷۸: سرلشکر) ۴۷۸؛ گودوین، جو ۴۷۸؛ لسانی، ابوالفضل ۴۷۸؛ لطفی، عبدالعلی ۴۷۸؛ لویس، ویلیام
- ۴۷۹: راجر ۴۷۹؛ لیتکوهی، فتح‌الله (سرهنگ) ۴۷۹؛ مانیان، محمود (حاجی) ۴۷۹؛ میسر، علی
- ۴۷۹: متقی، علی ۴۷۹؛ مجدزاده، بهرام ۴۷۹؛ مزینی، علی اصغر (سرتیپ) ۴۷۹؛ مسعودی،
- محمد علی ۴۷۹؛ معظمی، عبدالله (دکتر) ۴۷۹؛ مقبلی، نصرالله (سرلشکر) ۴۷۹؛ مک‌کلور، رابرت
- (ژنرال) ۴۷۹؛ ملک فاروق ۴۷۹؛ ملکی، محمد علی (دکتر) ۴۷۹؛ ممقانی، اسدالله (حاجی شیخ)
- ۴۸۰: ناکاسیان، سمیوئل ۴۸۰؛ نجم، ابوالقاسم (نجم‌الملک) ۴۸۰؛ نریمان، محمود (سید) ۴۸۰؛
- نفیسی، فتح‌الله (مهندس) ۴۸۰؛ نمازی، محمد (حاجی) ۴۸۰؛ نوتاش، مصطفی (سرتیپ) ۴۸۰؛
- نیک‌پور، عبدالحسین ۴۸۰؛ هاردن، اورویل ۴۸۰؛ هدایت، عبدالله (ارتشبد) ۴۸۰.

روزشمار رویدادهای مهم

۴۸۱

فهرست نام‌ها

۵۰۷

نمایه (فهرست راهنما)

۵۱۳

۲۸۵: ... (فصلنامه) ...

۲۸۶: ... (فصلنامه) ...

۲۸۷: ... (فصلنامه) ...

۲۸۸: ... (فصلنامه) ...

۲۸۹: ... (فصلنامه) ...

۲۹۰: ... (فصلنامه) ...

۲۹۱: ... (فصلنامه) ...

۲۹۲: ... (فصلنامه) ...

۲۹۳: ... (فصلنامه) ...

۲۹۴: ... (فصلنامه) ...

۲۹۵: ... (فصلنامه) ...

۲۹۶: ... (فصلنامه) ...

۲۹۷: ... (فصلنامه) ...

۲۹۸: ... (فصلنامه) ...

۲۹۹: ... (فصلنامه) ...

۳۰۰: ... (فصلنامه) ...

۳۰۱: ... (فصلنامه) ...

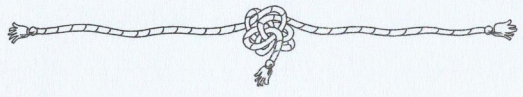
۳۰۲: ... (فصلنامه) ...

۳۰۳: ... (فصلنامه) ...

۳۰۴: ... (فصلنامه) ...

۳۰۵: ... (فصلنامه) ...

۳۰۶: ... (فصلنامه) ...

سخنی با خوانندگان

این کتاب حلقه‌ای دیگر از سلسله پژوهش‌های خواب آشفته نفت است و گستره آن یک دوره بیست ماهه از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ تا سقوط حکومت سید زاهدی را بر می‌گیرد. نخستین بار است که بسیاری از اطلاعات پشت پرده آن دوران، به ویژه جزئیات مربوط به قرارداد گستر سیوم، در معرض دید افکار عمومی ایران گذارده می‌شود.

متن این نوشته چندی پیش در قلم آمد و دیباچه‌ای که بر آن نگاشته شد همزمان با اولین هفته آمریکا به عراق بود. دیباچه را با آن که در جایی نشان از کنه‌گی دارد، به حال خود می‌گذارم و این چند سطر را به پیشنهاد دوست عزیزم محمد زهراسی به که همواره وسواس در پاکیزگی چاپ و ذوق و سلیقه در آرایش کتاب را به سرعت در کار ترجمه داد اندک می‌افزایم.

۲۸ مرداد، امروز غروب یکی از بزرگ‌ترین و ارمندترین شخصیت‌های تاریخ معاصر ایران است. پیروزی کودتا به حضور فیزیکی مصدق در صحنه سیاست پایان داد. اگرچه حضور معنوی او در فضای سیاسی ایران تا امروز باسار و برقرار مانده است. محاکمه شناخته‌شده مصدق، برخلاف آنچه ترتیب دهندگان آن نمایش پنداشته بودند، آبرویی برای کودتاگران بار نیارود. رأی دادگاه مصدق را محکوم شناخت اما برنده آن محاکمه کسی جز مصدق نبود. او در حلقه مردم ایران تبدیل به اسطوره شد و ماندگار گشت.

من در این کتاب بر آن بودم که تا می‌توانم محیط و فضای اجتماعی و سیاسی آن روزگار را بازسازی کنم و به خوانندگان جوان مجال دهم که از لایه‌لای حوادث یا شخصیت‌های تأثیرگذار در آن ماجراها آشنا شوند. کوشش‌م تا این نوشته امتداد راهی باشد از امروز ایران تا بیرون روزی‌های پنجاه سال پیش، و جراتی باشد برای درک و شناخت مسائل کلیدی و گره‌های

